

Սա զազաթէն, մինչ կը դիտեմ հողերով
Գիւղին պատկէ՛րը նըկարուն զերդ դիպակ,
Կանանչին ծոցն ինկած ճերմակ հիւղերով,
Ուր կեանքն հանդարտ կը կարկա՛ջէ իբր առուակ՝
Կ'ըսեմ, ապրին ի՛նչ քաղցր է հոս, անաղձուկ,
Զոր չեմ փոխեր ժըխորին հետ փառաշուք:

Գ.

Բայց կը խուսէ յուշիկ յուշիկ լոյսն արդէն,
Ու շրջագիծն հորիզոնին կը հալի
Խաւարին մէջ՝ որ կը մաղուի մեղմօրէն
Ակէ մը դեռ մեզի անմերձ, անյայտնի.
Վարագոյր թանձր՝ որ երկուքի կը բաժնէ
Կեանքը մարդուն՝ շաղուած սուգէ, ծիծաղէ:

Գիծերն ամէն հալած կորած են հիմակ
Մշուշին մէջ սեւ, մըթին հանդերձ իրերուն.
Կը նշմարուին լոկ ուղիւնէ՛րը ճերմակ,
Զերդ մանեակներ՝ գրկած դաշտէ՛րը մրտափուն.
Ո՛րքան տըխուր է, ո՛հ, այս պահն արդարեւ,
Երբ չի շողար կեանքի բաշխիչն այն արեւ:

Կը զգամ որ մէջս ալ կը մըխուին ուժգնօրէն
Թաթերը նենգ համայնաքօղ խաւարին.
Մաղձ ու թախիժ կու լայ հողիս տրտմօրէն
Աղբիւրն հատած՝ լուսածարաւ իր տենչին.
Ծղրիւղին երգն աւետարեր գիշերուան՝
Սփոփանքի պէս կ'իջնէ սրտիս օթեւան:

Ու դեռ չիջած ըստուերներու պարը խիտ,
Վըհուկներու պէս բոնելու նեղ անցքերն
Ուղիներուն՝ արկածներով մահառիթ,
Կը շտապեմ ես ալ խոհերովս յոգնարեուն,
Մենանալու ներաշխարհիս մէջ հարուստ,
Խոկումներուս պահէլ դանձերն անկորուստ:

Կ'իջնեմ բլրէն, այլ լուսարաղձ իմ հողին՝
Յուշով փարած շառայլներուն ոսկեվարս
Լեռան ետին անհետացող արեգին,
Անմար լոյսի իր կարօտովն իրբեւ հարս,
Խորասուզուած՝ արեւն իր մէջ կը ստեղծէ
Մինչեւ ծագի ան ցոլքերովն արծաթէ:

Արեւն անմուտ ունի իր մէջ յաւիտեան՝
Յորչափ յառած Մըտածումի թըռիչքին՝
Անհունութեան մէջ կը սլանայ անվարան
Թէեւ քայլերն ուղեմուլար դեղեւին.
Հողին ազատ նիւթի բանտող կապանքէն
Լոյս է արդէն իսկութեամբ՝ ծնած աննիւթէն:

Դողա՛նջը ծանր գիւղի զանգին կը ճեղքէ
Հովտէ հովիտ արձագանգովն իր հսկայ՝
Մութին մէջէն ճաճանջող գիծ մը լոյսէ,
Հողիներու վեր սըլացքին նուրբ ճամբայ.
Աղօթքի ա՛ղղն է Հրեշտակին՝ որ կ'անցնի
Մեր աշխարհէն այս պիղծ, մըռայլ, ցաւով լի:
Մեր աշխարհէն այս պիղծ, մըռայլ, ցաւով լի:

Հ. ԱՐՄԱԻՐԵԱՆ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱԿՈՐԻԶ

Ս. ՍՈՓԻԱՅԻ ՄԷՋ

Հանդիսարանիս 1941ի հատորին մէջ ի
լոյս ընծայեցի քննութիւն մը Ս. Գրիգորի
կենդանագրի մասին, որ կայ Յուստինիա-
կենդանագրի մասին, որ կայ Յուստինիա-
տանդուպոլիս, եւ դայն տարի իջեցուցի
մինչեւ 989 տարին, յորում Ս. Սոփիա
երկրաշարժէն խախտուեցաւ ու վերստին
նորոգուեցաւ: Իմ մէկ եղբայրակցիս թե-
լաղրութեամբ՝ Հոռոմայ մէջ երեք յարդերի
հնախօսներ՝ Արեւելեան Հաստատութե-
նէն՝ ուշադրութեան առած էին տեսու-
թիւնս, որ հիմնուած էր հանդերձից ձե-
ւերուն եւ գլխաւորապէս եմիփորոնի կիր-
արկութեան զգալի զանազանութեան վը-
րայ, որ կ'երեւի Լուսաւորչին եւ ուրիշ
հնագոյն կենդանագրոց միջեւ: Եւ մեր
հայրապետին ներկայութիւնը Բիւզանդիո-
նի կաթողիկէին մէջ՝ արդիւնք համարած
էի մերազնեայ Տրդատ ճարտարապետին,
որ գործակից եղաւ նոյն տաճարի նորո-
գութեան:

Յիշեալ մասնադիտաց մին իրաւունք
տուած էր ինձ: Իսկ միւս երկուքը բացեր
էին այլ եւ այլ հնախօսական գործեր, եւ
նկատեի եմիփորոնի հաւասարութիւնը Լու-
սաւորչի եւ նոյն եկեղեցւոյն միւս սուրբ
եպիսկոպոսաց վրայ: Դարձեալ դիտելի
նոյն զարդին հնագոյն ձեւին երեւումը նա
եւ միջնադարեան նկարուց մէջ, ինչպէս
ունին Բարսեղ Բ կայսեր ծանօթ Յայսմա-
ւուրն եւ այլք: Հուսկ՝ Հայոց առաքելոյն
կենդանագրին ներկայութիւնն երբեմն ու-
րիշ յոյն եկեղեցեաց մէջ եւս: Եւ հետեւ-
ընդ յոյն եկեղեցեաց մէջ Ս. Սոփիայի պատկերը
ցուցեր էին՝ թէ Ս. Սոփիայի պատկերը
կրնայ լինել նա եւ տաճարին կառուցման
ժամանակէն, եւ անկախ հայ աղղեցութե-
նէ, ինչ որ վարանման մատնած էր միւս
ինձ համամիտ հնախօսն ալ:

Բոլորովին անընդունելի թուեցաւ ինձ
այդ հետեւութիւնը, որուն չպիտի յան-
գէին յիշեալ գիտնականը, եթէ մեծագոյն
մտադրութեամբ քննէին հարցը, առ որ
մղեցին զիս այս երկրորդ անգամ:

Կը հայցէ ջանք յարատեւ, անվերջ դժուանք կը սերէ,
Աշխատանքիդ սակայն չի՛ տար զղջալ ի՛ր ծիւերով:
Թէպէտեւ զո՛ւրկ բընութեամբ սերմէ տոհմի՛կըն այն ցեղ՝
Կրկնակի փառքն իր զարմին յաւերժակայ կը կանգնէ:
Հաղիւ գիշերն ըսկըսի տիրել դարձեալ լոյս օրուան
Դեռ չըհնչած ամպերէն կոխը խեղդուկ կուռնկներու,
Մատաղամայր արմատին տնկէ՛ աչքերն ի սերցնդ,
Իսկ ուղէ՛ններն մայրերու պառաւ՝ ծըռէ՛ տաշտաթաղ,
Մինչ հաղիւ հաղ արտերէն ճեմի խարտեաչ Դեմետրէն.
Ամառն ի բուն հողին տակ պահէ՛ երկճիւղ ծալ երիթ,
Մինչեւ ոստէն ճեղքուած աղուամագեր արձակուին.
Այնուհետեւ մէկդի ա՛ռ շուրջի դուղձով բոլորակ
Քեզի պատրաստ նորատունկ դարնան ատեն ծաղկելու:
Ծընկակապ ծիւ կը բուսնի՝ եւ մէն մի նուրբ ծունրի քով
Երկու կողմէն մահկի պէս կ'ոլորուի զոյգ տերեւիկ.
Խընամէ՛ միշտ, միշտ մաքրէ՛ տերեւը դօս ու դեղին,
Եղէ՛ մ'իրբեւ դրած նեցուկ՝ ցօղունին քով դիւրարեկ,
Ողորակապ վեր բռնէ տըկարն ոտքով ինքնիրմէ:

Թրգմ. Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՃԱՆԱՇԵԱՆ
(Շարունակելի)

ԳԵՐՊ. ԵԳՈՒԱՐԴ ՀԻՒՐՄԻԻԶ

ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԶԳԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա.

Հողիս կարօտ լոյսի յետին շիթերուն՝
Կը բարձրանամ, կը բարձրանամ տարփազին,
Վեր այս մութի պարունակէն յարածուն՝
Որ ուրուրի թեւերուն պէս գիւսային,
Արեւելքի հորիզոնէն լայնալով
Պատել կու դայ աշխարհն իր սեւ պատեանով:

Կը բարձրանամ, թողած մարդիկն ու հաճոյք,
Սա մենասէր բլրան դազաթն առանձին,
Համատարած անդորրին մէջ, խուսափուկ
Արեւուն ա՛ջքս յառած՝ հողոյս սափորին
Փոխանցելու ճառագայթներն իր մարմրուն.
Հողիս ա՛յնքան ունի կարօտ տոգորուն:

Արեւն ահա՛ հըպած լեռն կատարին՝
Մօտ է կոնակն անցնելու, մօտ հալելու.
Գունդն հըրաշէկ, լոյսի հընոց ահագին,
Կը թափթըփէ յետին կայծեր կենսատու.
Մինչդեռ կողմէ՛րը բարձրաբերձ հսկային
Պարուտակին մէջ մանիշակ՝ կը սաքրին:

Իջած է ա՛լ. բաժակին պէս հրաբուխի
Լեռան կատարն այդ՝ հուր հրայրքով բըռնկած՝
Դուրս կը ժայթքէ հեղեղ ոսկւոյ, արծաթի.
Ու կը կերտէ ամպերու վրայ երկնայած
Հազարգունեան երազանքի կղզիներ,
Անմահութեան կապոյտ ծովուն մէջ երեր:

Բ.

Ո՛հ, ի նչ խաղաղ ու թաւշային իրիկուն.
Բըլուր ու դաշտ օծուած լոյսով կը հանգչին,
Լոյսով՝ որ դեռ կը ծաւալի թաթաւուն,
Ու համբոյրին տակ կը զգուէ կաթողին
Ծառն ու ծաղիկ, թուփեր, արտեր ծարաւի
Գիշերային տամուկ ցօղին փարելի:

Միջոցին մէջ կը թըթըռայ բազմալար
Լոյսի, գոյնի, հովի անոյշ գզուանքին
Հեղակարկա՛ղ դաշնակութիւնն հողատու...
Մեղքածօրան ալիքներն ինձ կը հասնին,
Զոր հեշտագին կ'ըմպէ հողիս շիթ առ շիթ
Յաւերժութեան անմահ ջուրին պէս վըճիտ: